

Tantárgy neve: Magyar nyelv és irodalom	
Tanrend: NORMÁL	
Évfolyam:6	
Időkeret: 144 óra	
Témakör neve:	óraszám
Magyar nyelv: A kommunikáció alapjai	9
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8
Állandósult szókapcsolatok	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	6
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	10
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	28
Irodalom: Család, otthon, nemzet	11
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	10
Hősök az irodalomban	5
Arany János: Toldi	17
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	9
Gárdonyi Géza: Egri csillagok	11
Választható világirodalmi ifjúsági regény	3
Összes óraszám:	136
Tantárgyi bevezető:	
A 6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása. Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjék íráskészségük, helyesírásuk. Fontos cél, hogy megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjék ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra. A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szöveggörnyezeti elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek	

fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

A 6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

A 6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra, mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseivel is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

Témakör: A kommunikáció alapjai

óraszám: 9

Tanulási eredmények

kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;

– megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;

– részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

– használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– beszédlegzése és artikulációja megfelelő;

– figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;

– a tanult verseket, rövidebb szövegeket szövegűen, érthetően tolmácsolja;

– bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek: – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása – A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása – A kommunikáció tényezőinek megismerése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása – A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	Javasolt tevékenységek: Beszédészlelés, beszédértés fejlesztése Kommunikációs szituációk gyakorlása Szövegértő feladatlapok megoldása Szerep-és drámajátékok gyakorlása Helyesejtés kialakítása Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok Nem nyelvi jelek használata Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
Fogalmak:	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés
Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	óraszám: 8
Tanulási eredmények kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre – gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza; Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:

– Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) – A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban	Megelevenedett ABC (rajzok) Beszédtechnika Nyelvtörők A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata
Fogalmak:	hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör: Állandósult szókapcsolatok	óraszám: 5

Tanulási eredmények   A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban   A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása – Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán terem?, Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókinccsár Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet) A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatait és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje
Fogalmak:	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Témakör: A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	óraszám: 6

Tanulási eredmények   Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása. (Hangrend és illeszkedés, agglutináló nyelvtípus.)   A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése   A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótó, toldalékok, összetett szavak tagjai.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőképesség fejlesztése – A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai – A szavak szerkezetének felismerése – A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban – Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése – Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása A személynévadás esztétikája Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik A szótó és a toldalékok helyes használata Nyelvi játékok: szóalkotási módok
Fogalmak:	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó
Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	óraszám: 10
Tanulási eredmények	
– biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; – a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja; – a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására	
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– Szövegű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás

– Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése – Szövegtípusok II. (elbeszélés), jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete	
Fogalmak:	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető
Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	óraszám: 28
Tanulási eredmények	
Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. Elemző képesség: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése, főbb jellemzőinek megnevezése	
Fejlesztési feladatok és ismeretek: – Helyesírási készség fejlesztése – A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése – A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban – Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése – A szövegű és értő szövegolvasás gyakorlása – A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – A helyesírási készség fejlesztése	Javasolt tevékenységek: Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Melléknevek főnevesülése Melléknevek metaforikus jelentése Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság Szófajváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései

–	
Fogalmak:	szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók
Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	óraszám: 4
Tanulási eredmények	
– A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása	
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása – Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel – Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán – Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése – Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról	könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése
Fogalmak:	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés
Témakör: Család, otthon, nemzet	óraszám: 11
Tanulási eredmények	

Archetipikus helyzetek felfedezése mitológiai történetekkel.

Olvasói tapasztalatok, élmények előhívása, megidézése (szereplőinek tettei, érzelmei, gondolatai, a megjelenített emberi helyzetek szóbeli és írásbeli közlésekben).

A harmonikus családi élet megtartó erejének felismerése, az értékes emberi kapcsolatok megbecsülése.

Folyamatos fejlesztési cél az irodalmi művekben az emberi alaphelyzeteknek, az emberi kapcsolatok sokféleségének, a téma irodalmi megjelenésének megfigyelése

Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által – Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása – A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben – Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak Tündérszép Ilona és Árgyélus Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
Fogalmak:	népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Témakör: Szülőföld, táj	óraszám: 10

Tanulási eredmények A tájhoz, a szülőföldhöz való kötődés érzelmi igényének alakítása.

Annak tudatosítása, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; ezzel párhuzamosan annak megértése, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik.

Olvasói tapasztalatok megidézésével szövegek műfaji különbségének érzékeltetése.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása – A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben – A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése – Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése	Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő

– A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Irodalmi atlasz vagy térkép használata – A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal	
Fogalmak:	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás
Témakör: Hősök az irodalomban	óraszám: 5
Tanulási eredmények	
Annak felismerése, hogy az igazságkeresésnek sokféle útja van, s ezeket a módokat mérlegelni és értékelni kell. A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, formák felismerése, a tematika sok szempontú megközelítése (pl. jellemformálás, archetipikus helyzetek). Felkészítés a téma megjelenésének változatosságára; különböző korszakban írott, eltérő műfajú művek befogadására. A befogadói tapasztalatok, a szókincs, a poétikai ismeretek bővítése a <i>Lúdas Matyi</i> feldolgozása révén	
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg – A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése – Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése – Irodalmi atlasz vagy térkép használata Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	<i>Hagyomány és irodalom:</i> Arany János: Mátyás anyja Arany János. A walesi bárdok <i>Irodalom és mozgókép</i> Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
Fogalmak:	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus,

hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Témakör: Arany János: Toldi **óraszám: 17**

Tanulási eredmények

Magatartásformák (indulat, hirtelen harag) elutasítása, erkölcsi értékek (szeretet, helytállás) vállalása. A szövegközeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókincs, az esztétikai és erkölcsi érzék, az ítélőképesség fejlesztése.

Annak felismerése, hogy a nyelvi igényesség az önbecsülés és a mások iránti tisztelet kifejezője. A kommunikációs képességek fejlesztése; az önismeret, a nyelvi kultúra növelése. Elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése.

A kapcsolattartás digitális műfajainak alkalmazása.

Fejlesztési feladatok és ismeretek: **Javasolt tevékenységek:**

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Az elbeszélő költemény olvasása, memoriterek verses epika, elbeszélő költemény; előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Fogalmak:

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem **óraszám: 9**

Tanulási eredmények

A szűkebb környezethez való kötődés alakítása, az értékek megbecsülése. Valamely kulturális, irodalmi, népi hagyomány, továbbá jelen, kortárs kulturális tény megismerése a lakóhely (tájegység/település/kerület) vagy az iskolája vonatkozásában. Önálló és/vagy csoportos gyűjtőmunka támogatása (internethasználattal is) felkészítés prezentáció bemutatására/értelmezésére

Fejlesztési feladatok és ismeretek: **Javasolt tevékenységek:**

– Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban – A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	Kölcsey Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt Lázár Ervin: Az élet titka
Fogalmak:	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal
Témakör: Prózai nagyepika-ifjúsági regény 2. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	óraszám: 11
Tanulási eredmények	
Alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulás (hazaszeretet, hűség, helytállás, szerelem), az emberi magatartások megítélése és értékelése. A házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeinek felidézése, alkalmazása. Felkészítés a mű sok szempontú befogadására, értelmezésére; az olvasottak önálló dokumentálására (pl. motívumok azonosítása, jegyzetelés, vázlat). Kreativitás fejlesztése szövegalkotási gyakorlatokkal. Elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése. A kapcsolattartás digitális műfajainak alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése	Olvasás a regény fejezeteiből

- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével	
Fogalmak:	történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek
Témakör: Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	óraszám: 3
Tanulási eredmények	
Alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulás, az emberi magatartások megítélése és értékelése. A házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeinek felidézése, alkalmazása. Felkészítés a mű sok szempontú befogadására, értelmezésére; az olvasottak önálló dokumentálására (pl. motívumok azonosítása, jegyzetelés, vázlat). Kreativitás fejlesztése szövegalkotási gyakorlatokkal. Elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése. A kapcsolattartás digitális műfajainak alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	Javasolt tevékenységek:
- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése - A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás - A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel - A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése - A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban - Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével	Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg
Fogalmak:	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően